

ΗΓΗΣΙΠΠΟΣ ΜΟΡΩ.

(Σκιαγραφία)

Ces gens là me laisseront mourir de faim ou de chagrin, après quoi ils diront: c'est d'o magel et me feront une réputation pareille à celle de Gillel.

HÉGÉSIPPE MOREAU.

Α'.

Ὁ ποιητής, τοῦ ὁποίου τὸν βίον σκιαγραφῶ, δὲν εἶναι ἴσως σήμερον τοσοῦτον ἄγνωστος, μολονότι ἐξῆσε καὶ παρῆλθε σχεδὸν τοιοῦτος. Ἄν ἡ δυστυχία, ὑφ' ἧς ζῶν καταβλήθη καὶ ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ προώρῳ, ἐκώλυσεν αὐτὸν ν' ἀποκτήσῃ περιφανὲς ὄνομα, πέμψασα εἰς τὸν τάφον δυστυχῆ καὶ ἄγνωστον, ἢ ὑστεροφημία, ὃ ἀπροσώποληπτος καὶ ἀδέκαστος οὗτος ἐκδιζητῆς τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας, ἣν ὑπέστη πολυλάκις ἡ εὐφροσύνη ἐν τῇ ζωῇ, εὐγενῆς καὶ παρήγορος ἔρχεται νὰ ἐπιθέσῃ τὸν ἀμάρταντον αὐτῆς στέφανον ἐπὶ τοῦ νεκροῦ μετώπου θύματος ἀδικίου τῆς μοίρας καταδρομῆς. Ποσάκις ἐν τῷ πολυταράχῳ τῆς κοινωνίας ρεύματι ἐκπροβιλλίζονται καὶ ἀπόλλυνται λάθρα καὶ ἄγνωστοι τοσαῦται εὐγενεῖς καὶ πολύτιμοι ὑπάρξεις, ὥς ἀπεμάρνανεν ὁ κοινωνικὸς ἐγωϊσμός, ἡ ἔνοχος ἀδικροφία ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ οἷον ὁ φθόνος πρὸς πᾶν τὸ εὐγενὲς καὶ γενναῖον κοινωνίας καχεκτικῆς καὶ γραϊώδους, ὑπὸ τὴν ἐξωτερικὴν τῆς ὁποίας τήθεννον ὁ ψυχρὸς παρατηρητῆς οὐδὲν θέλει διακρίνει ἢ τὰ ῥάκη ψευδοῦς καὶ ἐπιπλάστου μεγαλείου, τὸ ὁποῖον ἡ ἐλαχίστη πνοὴ ἐναντίας τύχης ἀρκεῖ νὰ καταδείξῃ τοιοῦτον! Ποσάκις ὑπὸ τὴν φαινομένην ταύτην καὶ προσποίητον λαμπρηδὸνα καὶ καλλονὴν ἐμφωλεύει καὶ ὑποθάλλεσται ἡ νέκρωσις καὶ ἡ σῆψις τῶν κοινωνικῶν!

Μὴ ἀπατώμεθα ὁ σήμερον ἐννοούμενος καὶ ἐπευφημούμενος πολιτισμός, ἡ εὐτελής αὐτῇ τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς ἀτομικότητος εἰδωλολατρεία, ἡ ἄρνησις πάσης ὑψηλῆς καὶ γενναίας ιδέας δὲν εἶναι ὁ εὐγενὲς πολιτισμός, ἡ καθολικὴ ἁρμονία καὶ ἰσότης, ἣν ἐπεδίωξαν ἅπαντα τὰ φιλοσοφικά πνεύματα, ἣν ἐρρέμβασαν ὅλοι

οἱ ἰσχυροὶ νόες ὅλων τῶν αἰώνων ἐπὶ ματαίῳ. Ὁ ἄνθρωπος, κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον προσδεύσας ἐν τῇ ὁδοιπορίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ, οὐδαμῶς οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον κτύπησεν ἐν τῇ προόδῳ ταύτῃ τὸ μυστηριώδες ἔκλειον τῆς γνώσεως κατέστρεψε καὶ καταστρέφει ἐς αἰετὴν τὴν εὐτυχίαν αὐτοῦ, τὴν ψυχικὴν ἐκείνην ἡρεμίαν, ἣν μάτην ὁ ἄνθρωπος θέλει ἀναζητῆσαι εἰς τὰ βράθη καρδίας φλεγμινούσης ὑπὸ τὴν δηλητηριώδη πνοὴν τὴν ὑποδόσκουσαν καὶ ὁσμύρει καταβιβράσκουσαν τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ εὐδαιμονίαν. Φαντάσθητε τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ πρωτογόνῳ αὐτοῦ καταστάσει, εὐδαιμονοῦντα καὶ ἀγαλλόμενον ἐν τῇ πενήτρᾳ αὐτοῦ καλύβῃ, περὶ μηδενὸς σκεπτόμενον, τερπόμενον ἐν τῇ εὐαρίστῳ μετὰ τῶν τέκνων καὶ τῶν οἰκείων αὐτοῦ κοινωνίᾳ, καὶ συγκρίνατε αὐτὸν μετὰ τὴν παρούσαν καταστάσιν του· ὁ κομψὸς ἐκεῖνος οἰκίσκος, ἡ ἀπείριτος ἐκείνη νεοσσιὰ εἶναι ἡ καλύβη τοῦ πατριάρχου τῶν παλαιῶν χρόνων· παρὰ τὴν καλύβην ὑψοῦνται τοσαῦται ἄλλαι καλύβαι εὐδαιμόνων ἀνθρώπων· εἶναι νῦν μετ' ὀλίγον θὰ κοιμηθῶσι λυσιμέριμοι τὸν ἀτάραχον τοῦ δικαίου ὕπνον· μὴ ταράξωμεν αὐτοὺς· αἱ ἐριννύες τῶν παθῶν οὐδαμῶς θὰ διαταράξωσιν αὐτοὺς· καὶ ὅτε ἐρατεινὴ καὶ ροδόπεπλος ἀνατείλῃ ἡ πρωία, οἱ εὐδαιμονεῖς ἀγρόται θέλουσιν ἐξεγερθῆ, ὅπως ποιήσωσιν ἑαρεσίαν τῶν γεωργικῶν αὐτῶν ἐργασιῶν· τοιαύτη εἶναι ἡ σκιαγραφία τοῦ ἀνθρώπου τῆς φύσεως, ἀφελῆς, εἰδυλλιακῆ, πλήρης θελημάτων. Ἦδη δὲ εἰσέλθωμεν εἰς μεγάλην πόλιν· τὸ πνεῦμα τοῦ πολιτισμοῦ ἀπαισίως ἐκτείνει ἐπ' αὐτῆς τὰς πτέρυγας του· ἰδέτε αὐτὴν ἄσημον ὑβδαλίδα νοχελῶς ἀναπαυομένην εἰς τὰς ἀγκάλας ἐπικειμένης ὁρίων· ἀτενίσατε μακρόθεν τὴν νέαν ταύτην Βαβυλῶνα τῆς διαφθορᾶς, ἀλλὰ μὴ τὴν πλησιάσατε· ἡ δηλητηριώδης αὐτῆς ἀπόπνοια δύναται νὰ σῆς διαρθεύῃ. Εἰσέλθωμεν προφυλαγμένως εἰς τὸ κατάρωτον ἐκείνο μέγαρον· αἰθουσα ἐκεῖ μεγαλοπρεπεῖς ἐκπέμπουσιν κραυγὰς ὀργισμῶδους ἡδονῆς χαρμυσίνου· ἡ τελετὴ ἐκείνη δὲν εἶναι αἱ ἐορταὶ τῶν παλαιῶν χρόνων τῆς Κυβέλης· ἡ ἱλαρὰ θεότης πρὸ πολλοῦ ἐξέλιπε· ἀλλ' ἐν τῇ ἐορτῇ ταύτῃ, τῇ πρὸ ἡμῶν παρισταμένῃ, τελοῦνται τὰ μυστήρια τῆς νεωτέρας Κυβέλης τοῦ πολιτισμοῦ... Ἀπολίπωμεν, ἀναγνώστα, τὸν οἶκον τοῦτον, ἀπακρύψωμεν ἐξ αἰσχύνῃς τὸ πρόσωπον, διότι παρὰ τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐκείνο μέγαρον, ἐντὸς καταρρέοντος οἰκί-

σκου, φωνή βραγχώδης τέκνου θνήσκοντος ἐξέρχεται, κραυγάζουσα πρὸς τὴν ἀσθενοῦσαν μητέρα του ἀνάρχου καὶ φοικτοῦς μονολόγους: ἄρτον, πεινῶ· αἱ κραυγαὶ ἐκεῖναι εἰσὶν αἱ τελευταῖαι τοῦ ἐπιθανάτου τέκνου, τὸ ὅποιον μάτην τὴν ἐπιούσαν θέλει θερμάνει ἢ πνοὴ ἀπωφανισμένης μητρός· πόσον φοβερὰ ἡ ἀντίθεσις τῆς σκηνογραφίας ταύτης, ἀλλὰ πόσον ἀληθὴς! ἴσως τὰ καθημερινὰ ταῦτα θεάματα τοσοῦτον ἀπεσκληρύναν τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε οὐδεμίαν πλέον ἐντύπωσιν εἰς τὸ ἀπηυδηκὸς ἐκ τῶν συγκινήσεων καὶ τῶν συναίσθημάτων τούτων πνεῦμα του ἐμποιοῦσιν· ὁ ἄνθρωπος ἡδύναται βλέπων μᾶλλον τὴν δυστυχίαν ἢ τὴν εὐτυχίαν· καὶ ἐνῶ φθονεῖ τὸν εὐδαιμονοῦντα ἀδελφόν του, ἀρέσκεται τούναντίον ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ δυστυχούντος· ὁ ἐγωϊσμός του ἱκανοποιεῖται ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ καὶ ἐτέρων δυστυχесτέρων αὐτοῦ πλασμάτων.

Υπάρχουσιν ἄνθρωποι, δι' οὓς ἡ εἰμαρμένη εἶναι ἀνηλεὴς καὶ ἀποτρόπαιος· ὁ ἀστὴρ τῆς ἀνατολῆς αὐτῶν ἦτο δυσωίωνος, ὁ τῆς δύσεως ἀπαίσιος.

Ὁ Ἡγήσιππος Μορὼ ἔτυχε τοιοῦτος.

Ἡ γέννησις αὐτοῦ ὑπῆρξε μία παράδοσις τῶν πολιτικῶν καὶ ἠθικῶν νόμων τῶν διεπόντων τὰς κοινωνίας· ἐγεννήθη ὑπὸ τοὺς ἐνόχους ἀσπασμοὺς δύο ὑπάρξεων, ἅς πρὸς στιγμὴν συνήνωσεν ἔρως φιλήδονος καὶ ἐγκληματατίας· φεῦ! ἡ κοινωνία ἡ καταπίνουσα τὴν κάμηλον διῶλίζει τὸν κώνωπα· ἐθεώρησεν αὐτὸν πάντοτε μὲ ὑποπτον καὶ αὐστηρὸν ὄμμα· ἐν τῇ βραχείᾳ ζωῇ του δὲν ἐγνώρισεν οὔτε συγγενεῖς, οὔτε φίλους· ἀπέθανε δυστυχὴς καὶ πενόμενος, δίχως ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ νὰ χυθῇ ἐν δάκρυ, δίχως νὰ θραυσθῇ μία καρδιά· οὐδεὶς συνεπάθησεν αὐτὸν θνήσκοντα, ἐκτὸς τῶν ἀφώνων τοίχων ἐνὸς νοσοκομείου... Φεῦ! εἰς τὰ ἐνδικοιτήματα ἐκεῖνα τοῦ ἄλγους καὶ τοῦ ἐλέους πόσοι ἕτεροι συνάδελφοι αὐτοῦ ἐν δυστυχίᾳ καὶ μεγαλοφυΐᾳ ἐξέπεμψαν τὴν τελευταίαν πνοήν, τὸ τελευταῖον ἄσμα τοῦ βίου αὐτῶν!

Δὲν ἦτο ὁ πρῶτος, ἀλλ' οὔτε ὁ τελευταῖος.

Ὁ Σερβάντης, ὁ Μπλφιλάτρης, ὁ Γιλβέρτης, ὁ Φόσκολος, ὁ Σαῦτσος καὶ πλείστοι ἄλλοι ἀπέθανον τὸν αὐτὸν θάνατον. Οὐδεὶς παρέστη ἐν τῇ ἐπιθανάτῳ αὐτῶν ἀγωνία. Οἱ ἄθλιοι! ἐκλαυσαν ἴσως πύρινα δάκρυα, ἀλλ' ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐνεκαρτέρησε, δίχως νὰ ἐκφράσῃ βλασφημίαν τινὰ

κατὰ τῆς εἰμαρμένης, κατάραν τινὰ κατὰ τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας· καὶ ἴσως ἐφιθύρσαν, εὐγενεῖς καὶ χριστιανικοὶ, τὰ περιπαθῇ καὶ φιλήνθρωπα ἐκεῖνα τοῦ Γιλβέρτου ἔπη!

«Εἶθε ν' ἀποθάνωσι πλήρεις ἡμερῶν τοσοῦτοι φίλοι κωφοὶ εἰς τοὺς ἀποχαιρετισμούς μου· εἶθε ὁ θάνατός των νὰ θρηνηθῇ, φίλου δὲ χεῖρ νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς των!»

Β'.

Ὁ Ἡγήσιππος Μορὼ ἐγεννήθη ἐν Παρισίοις, τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1810. Καίπερ γνωρίσας τοὺς φυσικοὺς αὐτοῦ γονεῖς, ἐστερήθη αὐτῶν ἐν τρυφερωτάτῃ ἡλικίᾳ. Τῇ προστασίᾳ εὐγενοῦς τινος καρδίας ἐσπούδασεν εἰς τι ἐπαρχιακὸν λύκειον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξελθὼν εἰσῆλθεν εἰς ἓν τῶν τυπογραφείων τῶν Παρισίων ὑπάλληλος ὡς ὁ Βερανζέρος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ εὐτυχὴς ὅσον ἐκεῖνος. Ἐν ἀπαλῇ ἡλικίᾳ, διήγαγε τὰς ἡμέρας του μόνος ἐν θλίψει καὶ ἀθυμίᾳ· οὐδεμίαν ἡσθάνθη θωπίαν, οὐδὲν μειδίαμα τῶν γονέων του ὁ νεαρὸς ποιητής· ἦτο νόθος· ἡ κατάστασις αὕτη τῆς νοθείας, ἡ μοιραία καὶ ἀπαίσιος, κατέβαλεν αὐτὸν προῶρως, δίχως νὰ αἰσθανθῇ τοῦ βίου τὰ θέληγτρα, μολονότι τὴν κατάστασιν ταύτην ὑπῆρξεν ἄλλος ποιητής, ἐξυμνήσας αὐτὴν ὡς ποιητικὴν καὶ εὐδαίμονα· ὁ Ριχάρδος Σαβᾶζ, νόθος καὶ οὗτος, ἀλλ' οὐδέποτε, μεθ' ὅλην τὴν ἐξοχὸν αὐτοῦ μεγαλοφυΐαν, ἀναγνωρισθεὶς ὑπὸ τῆς σεμνοτύφου μητρός του, καίπερ ἐναγαγὼν αὐτὴν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων· ἀλλ' ὁ ἀπόκληρος ποιητής ἐξεδικήθη τὴν μητέρα του διὰ λαμπρῶν στίχων, οἵτινες συνεκίνησαν ἅπασαν τὴν Ἀγγλίαν, ἐκτὸς τῆς μητρός του!

«Εὐδαίμων ὁ γεννηθεὶς νόθος! κομήτης ἐκκεντρος, διαλάμπει ἐν τῇ ἀκανονίστῳ αὐτοῦ πορείᾳ. Ἡ γέννησίς του δὲν εἶναι προῖόν φιλαρεσκείας, οὐχί! Ἡ φύσις ἐπλασεν αὐτὸν ἐν στιγμαῖς ἐκστάσεως· εἶδε τὸ φῶς, ὅπως θεμελιώσῃ νέαν γενεάν καὶ οὐχὶ ὅπως ἐξακολουθήσῃ ἐτέραν. Ὁ γενναῖος νόθος δὲν εἶναι δωδεκάτη τις οἰκογενειακὴ εἰκὼν, φέρων τὴν ἀνόητον φυσιογνωμίαν τῶν προγόνων του. Οὐδεμία παράδοσις κωλύει τὴν ἐξαρσιν τῶν ἐλπίδων του, οὐδεμία πρόληψις ἀμαυροῖ τὰ φυσικὰ αὐτοῦ φῶτα. Ἡ φλόξ αὐτοῦ ἐγκειται ἐν αὐτῷ· δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς τῶν ἄλλων· καὶ δοξάζεται διὰ τοῦ ἐκτινοῦμένου ὀνόματος τοῦ νόθου».

Ἀλλὰ τὰ βίαια καὶ ὅλως Ἀγγλότροπα ταῦτα αἰσθήματα τοῦ ἀποκλήρου ποιητοῦ οὐδαμῶς ἐπηρέασαν τὴν καρδίαν τοῦ πτωχοῦ Ἠγησίππου· εἰργάζετο ἐν τῷ τυπογραφείῳ τοῦ προΐσταμένου του, ἐγκαρτερῶν ἐπὶ τῇ εἰμαρμένῃ αὐτοῦ· παρθενικὸς τὴν καρδίαν καὶ τοὺς πόθους, εἶχεν αἰσθανθῆ κατὰ τὴν ἐν τῷ τυπογραφείῳ διαμονὴν του ὅσον διάπυρον τοσοῦτον ἄγνόν ἔρωτα πρὸς τὴν ὡραίαν θυγατέρα τοῦ τυπογράφου Λουϊσίαν, ἣν ὑπὸ τὸν τίτλον ἀδελφῆς ἀναφέρει πολλαχοῦ τῶν ποιήσεων αὐτοῦ καὶ πρὸς ἣν ἀφιέρωσε τὰ διηγήματά του· ὁ ταλαίπωρος! ὄνειροπόλησε τὴν εὐτυχίαν, ἀλλὰ τὸ ὄνειρον ὑπῆρξε βραχὺ, ὡς ὑπάρχουσι τοιαῦτα ὅλα τὰ ὄνειρα τοῦ βίου ἡμῶν, ὡς ἀφίπτανται εὐπετεῖς καὶ στιγμιαῖοι οἱ πόθοι καρδίας ἀτυχοῦς καὶ τεθλιμμένης.

Ἡ ἐν τῷ τυπογραφείῳ, ὅπου εἰργάζετο, περίοδος τῆς εὐτυχίας τοῦ νέου ποιητοῦ ὑπῆρξεν εὐάρεστος μὲν, ἀλλὰ βραχυτάτη· ἀκολούθως ἡ θλίψις καὶ ἡ πενία κατέδρωσαν τὴν καρδίαν αὐτοῦ· προέβλεπε τὸ μέλλον αὐτοῦ ἀληθές, ἀλάνθαστον, ἡσθάνετο τὴν παγετώδη χεῖρα ἀναικτίρμονος μοίρας, μελλούσης νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὸν εἰς τὸν πρόωρον τάφον. Ἐν τινι τῶν διηγημάτων αὐτοῦ, χαριεσάτω καὶ ἀποπνέοντι βαθυτάτην ἔκφρασιν θλίψεως καὶ μελαγχολίας, ὁ πτωχὸς ποιητὴς προεφήτευσε τὴν μελλούσαν αὐτοῦ τύχην· ἀναγνώσατε τὸ ἐν τῷ διηγήματι τοῦ Ἰζοῦ ἀλληγορικόν καὶ πένθιμον τοῦτο ᾄσμα, καὶ ἂν δυνηθῆτε, μὴ κλαύσητε.

Εἶναι τὸ ᾄσμα τοῦ Ἰζοῦ.

I

«Ἀνοίξατε! Εἰμαι Ἰζός, ὁ πτωχὸς παράσιτος, ὅστις ὑπὸ πνοῆς ἀνέμου μέλλει ν' ἀποθάνῃ.

«Ἡμέραν τινα, πρὸ δώδεκα ἐτῶν, πυγμαῖος τις ἔπεσεν ἀπὸ τὴν λεοντίαν δορὰν τοῦ Ἡρακλέους· ἐγὼ ἦμην ὁ πυγμαῖος ἐκεῖνος. Ὁ πατήρ μου δὲν μὲ ἠγάπα, διότι ἦμην ἀσθενὴς καὶ βραχύσωμος· καὶ ὅτε, παιδίον ἔτι, προσέκοπτον εἰς τὰ γόνατά του, ἤκουον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου φωνὴν βρυχωμένην ὡσεὶ τρικυμίας. Οἱ ἀδελφοί μου μὲ τύπτουσιν ὁσάκις γεγωνυῖα τῇ φωνῇ ἀπακαλέσω αὐτοὺς ἀδελφούς μου, καὶ ἐν τούτοις θέλω νὰ ζήσω, διότι ἔχω ἀδελφὴν, ἀδελφὴν ἀγαπῶσαν με... Εἶναι τοσοῦτον ἀγαθὴ ἡ Μακαρία!

«Ἀνοίξατε! Εἰμαι Ἰζός, ὁ πτωχὸς παράσιτος, ὅστις ὑπὸ πνοῆς ἀνέμου μέλλει ν' ἀποθάνῃ.

II.

«Οἱ ἀδελφοί μου μοὶ εἶπον μίαν ἡμέραν: «Γενοῦ χρήσιμος εἰς τι· μάθε νὰ ἐγείρῃς ἀνδριάντας καὶ ναοὺς, διότι ἐσόμεθα θεοὶ ἱσως.» Καὶ προσεπάθησα νὰ ὑπακούσω εἰς τοὺς ἀδελφούς μου· ἀλλ' ἡ σμίλη καὶ ἡ σφύρα ἦσαν λίαν βαρεῖαι! Καὶ ἐκτὸς τούτου, ὀπτασίαι παράδοξοι παρήρχοντο, παρήρχοντο ἀκαταπαύστως μετὰ τὸ ἔροῦ καὶ τοῦ λίθου τῆς Πάρου, ἐνῶ ὁ ἀφηρημένος δάκτυλός μου ἀπεικόνιζεν ἐπὶ τῆς κόνεως ἐν ὄνομα, πάντοτε τὸ αὐτὸ, τὸ γλυκὺ ὄνομα τῆς Μακαρίας.

«Ἀνοίξατε! Εἰμαι Ἰζός, ὁ πτωχὸς παράσιτος, ὅστις ὑπὸ πνοῆς ἀνέμου μέλλει ν' ἀποθάνῃ.

III.

«Τότε οἱ ἀδελφοί μου μοὶ εἶπον· «Ξενίζομεν» ἐν τῷ ἀνακτόρῳ πολὺν γέροντα τῆς Χαλδαίας, ὅστις εἰξεύρει ν' ἀναγινώσκη ἐν τῷ οὐρανῷ τὰ μέλλοντα· ἄκουσον τὰ μαθήματά του, καὶ εἰπὲ ἡμῖν ἂν βλέπῃς ἐν ταῖς νεφέλαις μέλλοντας θησαυροὺς καὶ νίκας.» Καὶ ἤκουσα τὸν γέροντα, καὶ διῆλθον μακρὰς γαληνίους νύκτας θεωρῶν τὸν οὐρανόν· ἀλλ' οὔτε νίκας εἶδον οὔτε θησαυροὺς, εἶδον μόνον ὑγρὰ καὶ περιλαμπῆ ἄστρα θεωροῦντα με μετ' ἔρωτος... ὡς οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Μακαρίας.

«Ἀνοίξατε! Εἰμαι Ἰζός, ὁ πτωχὸς παράσιτος, ὅστις ὑπὸ πνοῆς ἀνέμου μέλλει ν' ἀποθάνῃ.

IV.

«Τότε οἱ ἀδελφοί μου μοὶ εἶπον! «Λάβε» τόξον καὶ βέλη καὶ ὑπάγε νὰ θηρεύῃς εἰς τὰ ὄρη.» Καὶ ἔτρεξα εἰς τὰ ὄρη, κρατῶν τόξον καὶ βέλη· ἀλλ' ἀμέσως ἐλησμόνησα τὴν θήραν καὶ τοὺς ἀδελφούς μου. Ἐνῶ ἠκραζόμην τὴν ψαλμωδίαν τῶν ἀνέμων καὶ τῶν ἀηδόνων, ἑλαφὸς τις κατέδρωσε τὸν ἐν τῇ ἐσθῇτι μου ἄρτον, μικρὸν δὲ πτηνόν, κατάκοπον ἀπὸ μακρὰν πτήσιν, ἦλθε ν' ἀποκοιμηθῇ ἐν τῇ φάρετρα μου. Ἐκόμισα τὸ πτηνὸν εἰς τὴν Μακαρίαν.

«Ἀνοίξατε! Εἰμαι Ἰζός, ὁ πτωχὸς παράσιτος, ὅστις ὑπὸ πνοῆς ἀνέμου μέλλει ν' ἀποθάνῃ.»

V.

«Τότε οἱ ἀδελφοί μου μοι εἶπον! «Εἰς οὐδὲν εἶσαι χρήσιμος.» καὶ με ἐρράπισαν· ἀλλὰ δὲν ἐκλκυσσά, διότι ἐσχεπτόμην περὶ τῆς ἀδελφῆς μου. Καὶ αὖριον θέλουσιν ἀρπάσαι τὴν ἀδελφὴν μου, καὶ αὖριον, ὅταν ἡ Μακκρία, καθελὴν ἐἰς τὸ γαμικὸν συμπόσιον, εἶπη! «Τίς πείναι λοιπὸν ὁ λυκνοῦς ἐκεῖνος· ἀτμὸς ὁ ἀπο-»
«θρῶσκων ἐκεῖ κάτω ὀπισθεν τοῦ δάσους ἐκαί-»
«νου τῶν δαφνῶν; — «ὦ! τίποτε,» θέλουσιν ἀνακράξει οἱ συνδαιτυμόνες.

— «Εἶναι ἡ πυρὰ τοῦ Ἰξοῦ, τοῦ πτωχοῦ παρχσίτου, ὅστις ὑπὸ πνοῆς ἀνέμου ἀπέθανεν.»

Ὑπὸ τοιαύτης πνοῆς ἀνέμου ἐμελλες ν' ἀπο-
θάμης καὶ σὺ, πτωχὲ Ἠγήσιππε· ἡ προφητεία σου ἐξεπληρώθη· ἀλλ' οὐδεμίαν ἀδελφὴν εὐδαι-
μονοῦσα ἠρώτησε περὶ τοῦ θανάτου σου· δὲν ἔσχε τὴν ὑψηλὴν ταύτην παρεγορίαν, ὕστα-
τον τοῦλάχιστον ἀντάλλαγμα τῆς δυστυχίας, ἥτις ἀμείλικτος ὑπέσκαψε τὴν ποιητικὴν καὶ ἀπαλὴν καρδίαν σου! . . .

Βαρυμβάζει τὸ τυπογραφεῖον, ὁ ἀνήσυχος ποιη-
τὴς ἐγκυτέλιπεν αὐτὸ καὶ ἠσπάσθη τὸ διδα-
σκαλικὸν στάδιον. Ἀπὸ τῆς καλιᾶς ἐκείνης, ἐν ᾗ εἶρε ζέγγην καὶ ἄστυλον, ὁ πενόμενος νεανίας ἐπτερύγισεν εἰς τὸν αἰθέρα· ἀλλ' ἀντὶ τῆς γα-
λῆνης ἔφυγε τὴν θύελλαν· δὲν ἐγνώριζε ποῦ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τῆς καταιγίδος, ποῦ νὰ κοιμηθῇ· ἡ καρδία αὐτοῦ ἐγένετο κῆμινας ὁδύνης· ἀνεμνήσθη ἀμέσως τὴν στέγην ἐκείνην, εἰς ἣν εἶρε τασαύτην ἄλλοτε συμπάθειαν, ἀλλ' ἦν ἀρρόνως ἐγκυτέλιπεν. Αἱ ἀκόλουθοι λέξεις εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ καταστάσεως κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

. . . . Ὡς ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἶναι ἴσως ὁ τελευ-
ταῖος ἀποχαιρετισμὸς μου. Σᾶς ἀγαπῶ, διότι με περιθάλαψατε διὰ φροντίδων, ὧν δὲν ἤμην ἄξιος, καὶ διὰ τρυφερότητος, ἣν ἡ ἰδική μου δὲν δύναται ἀρκεῦντως νὰ ἐξοφλήσῃ. Σᾶς ἀγαπῶ, διότι ὀφείλω εἰς σᾶς τὰς μόνας ἡμέρας τῆς εὐ-
τυχίας μου, καὶ ὅ,τι καὶ ἀνυμνῶ, μέχρι τοῦ τελευ-
ταίου μου στεναγμοῦ, θέλω σᾶς ἀγαπήσει καὶ σᾶς εὐλογῇ. Δὲν σᾶς γράφω τὴν διεύθυνσίν μου! τίς οἶδε ποῦ θέλω κοιμηθῇ αὖριον;»

Οὐδεμίαν ὑπερβολὴν ἔλεγε, γράφων τοιοῦτο-

τρόπως ὁ πτωχὸς ποιητὴς παρεπλήσας, ὡς ἀ-
νωτέρω ἐρρέθη, τὸ τυπογραφεῖον, ἤρξατο διά-
γων βίον πλάνητα καὶ ἄτακτον· ἠθικὸς πυρε-
τὸς κατεξέθρῳσκε τὴν καρδίαν του, τὰ αἰσθη-
ματὰ του· καὶ ἡ ἀπογνήτευσις, ἡ φοβερά αὐτῇ
τῆς συγχρόνου ἐποχῆς νόσος, ἀναπόδραστος ἀ-
πόρρητος φιλοσοφικοῦ δισταγμοῦ καὶ κοινωνικοῦ
βίου ὑλιστικοῦ, κατέλαβεν αὐτὸν ὅπως τόσα ἄλλα
εὐγενῆ πνεύματα, πρωίμως ἀποσβεσθέντα ὑπὸ
τὴν θανατηφόρον πνοὴν τοῦ παρχσιώδους ὑλι-
σμοῦ καὶ τῶν σχεπτικῶν τάσεων καὶ πόθων
τοῦ αἰῶνος. Ἐν τοιαύτῃ ἠθικῇ καταστάσει
διατελῶν, ἔφειγε τοὺς Περσιόους, μεταβάλλων
εἰς τὴν ἐπαρχίαν, διὰ τὴν ζήτησιν τὴν φιλοξε-
νίαν τῆς Κυρίας Γεράρδου, παρ' ἣ ἀνεπράσθη ἡ
εὐγενὴς Κυρία περιθάλαψε τὸν πλάνητα ποιη-
τὴν, ὅστις ὑπὸ τὴν στέγην ἤδη εὐεργετικοῦ ἀ-
σύλου θερμαινόμενος, ἤρχετο τὴν αὐτὴν τύ-
χην διὰ πάντας τοὺς πάσχοντας!

«Θεέ μου, ἀποκαλύφθητι ἀγαθὸς δι' ὅλους,
ὅπως δι' ἐμέ· τὸ πίπτειν μάννα σου ἄς σθέσῃ
τὴν βλασφημίαν, ἄς ἐμποδίσῃ τὴν ὁδύνην, ἐ-
πειδὴ ποθεῖς τὴν ἀγάπην· ἄς μὴ τοξεύωνται
πλέον ἐπὶ γῆς, ἄγρια βλέμματα κατὰ τῶν ἐ-
κλεκτῶν υἱῶν σου, τῶν υἱῶν σου τῶν ἀποκλή-
ρων· σὺ ὁ χορηγὼν τὸν χόρτον εἰς τὰ μικρὰ
πτηνὰ, θρέψον ὅλους τοὺς πεινῶντας· διὰ πᾶν
τὸ ἐν τῇ φύσει εἶη γλυκύς ὁ χειμὼν σου· καὶ,
τῆς βασιλείας σου τελεσθεῖσης, ὁ ποιητὴς καὶ
τὸ πτηνὸν θέλουσι ψάλλει. — «Ἔσο εὐλογημένος!

Τὴν ἀνάμνησιν τῆς ξενίας ταύτης ἐψάλλεν εὐ-
φώνως ὁ ποιητὴς εἰς ἐν τῶν ὠρχιοτέρων αὐτοῦ
ᾠμάτων, ἡ Ἀγρονόμος· ἡ εὐγνωμοσύνη δια-
λάμπει ἐν τοῖς ὠρχίοις στίχοις αὐτοῦ ἀ-
τημέλητος καὶ χαριστάτη! «Πτερύγισον, ὦ
ᾠμάτιόν μου, ἐπιφωαῖ ἐν τέλει ἡ μελωδοῦσα
ἔμμουσος αὕτη ἀκανθυλλίς, πτερύγισον, ὦ ᾠ-
μάτιόν μου, εἶσαι ἀσθενὴς φόρος εὐγνωμοσύ-
νης. Ἀλλ' εἴθε νὰ ψάλλῃ τὴν ἀπρίλιον ἡ ἀ-
ηδὼν πρὸς ἀπόζημίωσιν, τὸ δὲ πτηνὸν τοῦ κοι-
μητηρίου ἔντρομον ὑπὸ τῶν ἐρωτικῶν ᾠμά-
των τῆς ἐπὶ μακρὸν, ἐπὶ μακρὸν χρόνον νὰ
σιγῇ διὰ τὸν ἀγρὸν καὶ τὴν ἀγρονόμον! . . .»

Καὶ ἦτο ἀληθῶς εὐτυχὴς κατὰ τὸ βραχὺ ἐ-
κεῖνο τῆς παρὰ τῇ Κ. Γεράρδου ξενίας αὐτοῦ
ὁ Ἠγήσιππος. Ἡ ὑγεία, ἡ προσφιλεστέρα αὕτη
ἐρωμένη τοῦ ἀνθρώπου, ἐπανήρχετο βαθμηδὸν
εἰς τὸν καταβληθέντα ποιητὴν, ἀναζωογονή-
σασα αὐτὸν καὶ πάλιν· δυστυχῶς τὸ ἀνήσυ-

χον πνεῦμα αὐτοῦ, ποιητικὸν καὶ παράδοξον, νέας αἰέποτε ποθοῦν συγκινήσεις, δὲν διέμεναν ἐν τῇ εὐαρέστῳ ἐκείνῃ εἰδυλλιακῇ καὶ φιλόρωτι γαλήνῃ, ἐν ᾗ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἔζησεν εὐτυχής· ὁ δαίμων τῆς σατύρας, τῆς ἀγρίας καὶ πολεμικῆς ταύτης θεότητος, ἥτις κατέστρεψε τὸν Γιλβέρτην, προκαλέσαντα ἀμείλικτον τοῦ Βολταίρου πόλεμον ἐναντίον του, καὶ ἥτις ἐστειλεν αὐτὸν πρωῒως εἰς τὸν τάφον, ἥτις ἐν τῷ μέσῳ τῶν πολιτικῶν σάλων τῆς πρώτης Γαλλικῆς Ἐπανάστασεως ἀνεδίδασκε τὸν Σχηνιέρον εἰς τὸ ἱκρίωμα, καὶ ἕνεκα τῆς ὁποίας κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον ἐδολοφονήθη ὁ Παῦλος Κουριέρος, ἔξοχος Ἑλληνιστής, εἰς τὰ πατριωτικὰ τοῦ ὁποίου στήλη ἐφάνετο ἀναγεννηθεῖσα ἡ εὐφυΐα τοῦ Δουκιανοῦ καὶ τοῦ Ραβελσι, εἶχε διεγείρει τὸ κινεότροπον καὶ ἀρρενωπὸν αὐτοῦ πνεῦμα. Πρὸ ὀλίγου ἔτι, κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, εἶχον δημοσιευθῇ οἱ *Ταμβοὶ* τοῦ Αὐγούστου Barbier, μεγάλην προκαλέσαντες ἐπιτυχίαν· ἐξεδίδετο ἤδη ἡ *Νέμεσις* τοῦ ποιητοῦ Βαρθελεμύ, ἡ παράδοξος ἐκείνη ἔμμετρος ἐφημερίς, πλήττουσα τὰς κοινωνικὰς καταχρήσεις, τῆς ἐποχῆς καὶ ὑποκαίουσα καὶ ἀναρριπίζουσα αἰσθήματα δειλὰ κοιμώμενα καὶ ἄτολμα εἰς τὰ στήθη τῆς Γαλλίας. Ὁ δὲ Βερανζέρος, Ἀνακρεόντειος ἄνθρωπος καὶ Ἀρχιλόχειος, ὑπὸ τὴν ἀφέλειαν ἐγκρύπτων τὴν εἰρωνείαν, πολεμῶν τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς Ἰησουίτας, ἦτο τὸ προσφιλὲς εἶδωλον τῆς Γαλλικῆς δημοτικότητος.

Ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας τούτων γαλβανισθεὶς ὁ νεαρὸς ποιητὴς ἐζήτησεν, ἀπομιμούμενος τὴν Νέμεσιν, νὰ ἐκδώσῃ καὶ αὐτὸς ἰδίαν ἔμμετρον ἐφημερίδα ὑπὸ τὸν τίτλον ὁ *Διογένης*· ὁ τίτλος ἀληθῶς τῆς ἐφημερίδος ἦτο λίαν κατάλληλος διὰ σατυρικὴν ἐφημερίδα· ἀλλὰ φαίνεται οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι σήμερον τοσοῦτον διατεθειμένοι ν' ἀκούωσι τὰς ἀληθείας, ἔστωσαν αὐταὶ λεγόμεναι καὶ ἔμμετρος, ὅπως κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ παλαιοῦ Διογένηος, ὅστις ἐτόλμα νὰ κάμῃ παρατηρήσεις καὶ πρὸς τὸν δορικτῆτορα τῆς Μακεδονίας. Ἡ Διογενική ἱταμότης τοῦ νέου ποιητοῦ, γράφοντος μάλιστα καὶ ἐν μικρᾷ καὶ περιορισμένῃ πόλει, προσέκαλεσε πολλοὺς ἐχθροὺς ἐναντίον του· ὁ ταλαίπωρος σατυρογράφος! ἠγνόει ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ λέγηται ἡ ἀλήθεια γυμνῇ καὶ ἀποκακαλυμμένη, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἀρέσκεται ν' ἀπάτῃ καὶ ν' ἀπατᾶται, ὅτι προτιμῶμεν ν' ἀκούωμεν

τοὺς ψευθεῖς μέχρι ἀπείρας ἐπαίνους καὶ ὕμνους, ἢ τὴν σοβαρὴν καὶ μεμετρομένην ἀλήθειαν, ἢ τὴν εἰρωνείαν ἐκείνην, ἥτις εἰς καταλλήλους δόσεις διδομένη, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἴασιν καὶ σωτηρίαν τοῦ αἰμάσσοντος κοινωνικοῦ ἔλκους· ἐλησμόνηται ὅτι οἱ αὐλικοὶ ποιηταί, οἱ ψάλλται τῶν ἐπιθαλαμίων ὕμνων, οἱ ἀγαθοὶ ἐκαῖνοι θνητοί, οἵτινες ἅπαντα εὐρίσκουσιν ἐπὶ τῆς γῆς καλῶς ἔχοντα, οἵτινες χύνουσιν αἰέποτε δάκρυα εὐσεβοῦς κατανύξεως, συγκινοῦσης καὶ τὰς ἀπεθασσωτέρους καὶ ἀκαμπτοτέρας καρδίας, οἵτινες ἐξίστανται, βλέποντες τὸν μυστηριώδη δάκτυλον τῆς θεῆας προνοίας ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ καὶ εὐτυχεῖ γεννήσει δωδεκάδους εὐτραφῶν καὶ στρογγύλων βασιλίσκων, ἐνορῶντες ἐν τῷ γεγονότι τούτῳ, ὅτι ὁ Θεὸς ἠυλόγησε τὴν Ἀβραμειάαν βασιλικὴν οἰκογένειαν, ἀδιάφορον ἂν ἡ εὐλογία αὕτη γίνετο εἰς λογαριασμὸν τῶν ἰδρώτων καὶ μύχλων τοῦ φιλοδασυλικοῦ λαοῦ, ἠγνόει ὅτι ὅλοι οὗτοι οἱ ἀοιδοὶ ἔζησαν καὶ ἀπέθανον εὐδαίμονες, ἐνῶ οἱ σατυρικοὶ ποιηταὶ ἔπεσον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τὸ δολοφόνον ἐγχειρίδιον ἀνδρὸς καὶ ἀγενοῦς ἐκδικήσεως· δὲν ἐγίνωσκε τὰς ἀληθείας τὰς ἀπὸ τῆς πράξεως καὶ τῆς πείρας ἐκπηγάζουσας ὁ Ἡγήσιππος Μορώ· καὶ ἡμέραν τινα ἕνεκα ἐλαφρῶν ὑπαινιγμῶν, περιεχομένων ἐν τινι ἀθώῳ αὐτοῦ ἄσματος, προσεκήληται εἰς μονομαχίαν ὑπὸ τινος συγγενοῦς τοῦ οἴκου ἐκείνου, παρ' ᾧ ἐφιλοξενεῖτο, καὶ ὁ ταλαίπωρος ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν οἰκίαν, ἐν ᾗ τοσοῦτον εὖρε συμπαθεῖς ἄσυλον, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Παρισίους.

Ἦτο τὸ ἔτος 1834· ἡ μέχρι τοῦ θανάτου αὕτη περίοδος τῆς ζωῆς του ὑπῆρξεν ἡ τελευταία φάσις θλιβερᾶς καὶ τρικυμιώδους ὑπάρξεως, μακρὰ σειρὰ ἀπελπισίας καὶ ὀδύνης, ἥτις ἔφερεν αὐτὸν βαθμὴδὸν εἰς τὸν τάφον.

Ὡ! κατὰ τὴν μακρὰν ἐκείνην ἐπιθανάτιον ἀγωνίαν τῆς πασχούσης ὑπάρξεως, κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας τῆς ἀπελπισίας καὶ τῆς ὀδύνης, ποσάκις καταδιδάζων τὸ νενεκρωμένον αὐτοῦ ὄμμα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πρὸς ὃν ἐπτερούργιζε τὸ πνεῦμα του, περιέφερεν αὐτὸ μεταξὺ τῶν ὁμοίων του, ἐπῆται ἄρωνος καὶ ἀγέρωχος τὸν οἶκτον τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες προσέφερον εἰς τὰς Λαίδας τῆς ἐποχῆς τὸ τάλαντον, καὶ ἤρνοῦντο τὸν ὁδολόνεις τὴν πτωχὴν μεγαλοφυΐαν!

Ποῖα αἰσθήματα καταδιβρώσκον τότε τὴν

εὐγενῇ ἐκαίνην ψυχὴν, τὴν ὁποίαν ἐμάραινεν ἡ ἀδιαφορία καὶ ἡ ἀγνώμοσύνη!

«Πόσας, λέγει, νεαρὰς καρδίας διέβρωσεν ἡ ἀμφιβολία! πόσα νεαρὰ μέτωπα διηυλάκωσεν ἡδὴ! ἡ ἀμφιβολία φεῦ! μὲ μαραίνει ἐπίσης καὶ φθίνω. Ἡ καταβληθεῖσα ψυχὴ μου ὁμοιάζει τὴν ἀποπλανηθεῖσαν ἐν τῇ ἐρήμῳ περιστερὰν, ἡ δὲ σώτειρα ἐλαία οὐδαμοῦ ἐπιφαίνεται ἀναθάλλουσα». . .

Φεῦ! οἱ στόνοι οὗτοι δὲν φαίνονται ἐξερχόμενοι ἀπὸ μνήρια μᾶλλον ἢ ἀπὸ στόμα ἀνθρώπινον; εἶναι ἀληθῶς μία ἐκ τῶν τελευταίων κραυγῶν τοῦ ἐπιθανάτου, μέχρις οὗ βραδέως, βραδέως, ὑπὸ τὸν πόνον, ὑπὸ τὴν ἀγωνίαν ἐθραύσθη, ἔπαυσε πᾶλλον τὸ ἀσθενὲς στῆθος τοῦ ποιητοῦ. . .

Λήγοντος τοῦ ἔτους 1838 κατώρθωσε νὰ εὕρῃ ἐκδότην ἀναδεχθέντα τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον *Μυροσις* (*) ἐκδοῦν τῶν ποιήσεών του· ὁ τύπος ἐχειροκρότησεν ἐκθύμως τὸν νέον ποιητὴν, ἅμα τῇ δημοσιεύσει αὐτῶν, ἀλλ' ἡ χαρὰ αὐτοῦ ὑπῆρξε βραχεῖα· ταῦτοχρόνως σχεδὸν ἀσθενήσας εἰσῆρχετο εἰς ἐν τῶν νοσοκομείων τῶν Παρισίων· ἐκεῖθεν δὲν ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ πλέον!

N. KAZAZHS.

(*) Ἔπεται τὸ τέλος).

ΧΗΜΕΙΑ.

Περὶ τοῦ χαλκοῦ.

Ἐπειδὴ ἐγένετο πολλάκις λόγος περὶ τοῦ Χαλκοῦ, ὅτις καλεῖται ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων *Cyprum*, προσθέτομεν ὅτι τὸ μέταλλον τοῦτο μετηνέχθη παρὰ Ῥωμαίους ἐκ τῆς νήσου Κύπρου (*Cyprum*), ὅθεν *Cyprum* σημαίνει Κυπριακὸν μέταλλον. Ὁ χαλκὸς ἀνωρύχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῶν πλησίον τῆς Χαλκίδος ποτὲ ὑπαρξάντων χαλκωρυχείων, καὶ ἔνεκα τούτου ἐκλήθη ἡ σημερινὴ πόλις τῆς Εὐβοίας Χαλκίς, ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ μετάλλου χαλκός, καὶ ἡ ἱστορία ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ὁ μέγας ἀπέστειλεν ἐκεῖ τὸν Κράτιδα ἵνα ἐπιστατήσῃ εἰς τὴν τῶν ὀρυκτῶν τούτων ἀνόρυξιν.

Ἡ ἀποχώρησις τοῦ χαλκοῦ ἔχει πολλὰ δυσκολίας. Τὰ λειοτριβέντα ὀρυκτὰ φράττονται

πρὸς ἀποχώρησιν τοῦ θείου καὶ τοῦ πολλάκις ἐμπεριεχομένου ἀρσενικοῦ, ἀκολούθως συμμιχθέντα μετ' ἀνθράκων καὶ μετ' ἄλλων ὀρυκτῶν ἐκκολυνόντων τὴν αὐτῶν τῆξιν, εἰσαγομένου τοῦ αἰέρος διὰ μεγάλων πυλῶν ἐκτείνονται ἐντὶς μεγάλων ἀλεξιπύρων καμίνων. Ὁ δὲ ἐκτακὲς χαλκὸς εἶναι μέλας το χρώμα καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται *Χαλκὸς μέλας* οὗτος ἀνατίθεται ἐκ δευτέρου καὶ πολλάκις ἐκ τρίτου, μεχριτοῦ καθαρισθῇ, καὶ τέλος ἐγγύνεται εἰς τύπους ἢ μεταβάλλεται διὰ τῆς ῥυτίσεως τοῦ τακέντος χαλκοῦ ὑπὸ ὕδατος εἰς μικρὰ πλατύσματα τὰ ὁποῖα συγκολλώμενα ἀλλήλοις σχηματίζουσι ῥοδοειδῆ σχήματα.

Ὁ μεταλλικὸς χαλκὸς εὐκόλως ὀξειδοῦται καὶ καλύπτεται ὑπὸ πρασίνου στιβάδος, συνισταμένης ἐξ ὀξειδίου τοῦ χαλκοῦ. Ἐὰν θέλωμεν νὰ ἀποκαταστήσωμεν τοιαῦτα πρασινοκεκαλυμμένα χαλκᾶ ἀντικείμενα μεταλλικῶς λαμπρίζοντα, ἐπιχύνομεν ἐπ' αὐτῶν δυνατὸν ἀσπρόνερον καὶ ὑπὸ τῷ φαινομένῳ τῆς διαλύσεως τοῦ πρασίνου καλύμματος τὰ χαλκᾶ σκεῖη ἀποκαθίστανται μεταλλικῶς λαμπρίζοντα. Μετὰ ταῦτα ἀποπλύνονται καὶ ἐπιτρίβονται διὰ κόψεως κρητίδος.

Ἐξέτασις χαλκούχων ὀρυκτῶν.

Τὰ τοῦ χαλκοῦ ὀρυκτὰ ἔχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πράσινον χρώμα, καὶ ὁ πρασινοχρωματισμὸς εἶναι λίαν χαρακτηριστικὸς διὰ τὰ τοῦ χαλκοῦ ὀρυκτὰ, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα τὰ ὁποῖα φαίνονται χρυσίζοντα, ὡς ὀρυκτὰ τοῦ χρυσοῦ, καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἔχουν χρώμα τοῦ ἥπατος. Διὰ νὰ ὁδηγηθῇς εἰς τὴν χαλκούχα, διάλυσον μέρος τοῦ λειοτριβέντος ὀρυκτοῦ διὰ βράσεως εἰς νιτρικὸν καὶ ὑδροχλωρικὸν Ὄξύ (εἰς τὸ καλούμενον βασιλικὸν ὕδωρ). Ὑπάρχοντος χαλκοῦ ἐν τῷ διαλύματι, τὸ διάλυμα ἔχει χρώμα κυανοῦν καὶ ἐν ἐνθίσει εἰς τὴν διάλυσιν ταύτην μίαν ῥάβδον ἢ μάχαιραν μεταλλικὴν στίλβοντος σιδήρου, ὁ χαλκὸς θὰ καταβυθισθῇ καὶ θὰ ἐπικολλήτῃ ἐπὶ τοῦ σιδήρου μετὰ χαλκοῦ χροῦ χρώματος, καὶ τοῦτο εἶναι ὁ μεταλλικὸς χαλκός. Ἐκτός τούτου, εἰς προσθέτης κυστὴν ἀμμωνίαν ῥευστήν, θὰ προαχθῇ κυανοῦν καταστάλαγμα, τὸ ὁποῖον διὰ περισσεύσεως τῆς ἀμμωνίας θὰ ἀναδιαλυθῇ μετὰ ὠραιοτάτου οὐρανοκυανοῦ χρώματος, καὶ διὰ τούτων τῶν μέσων θέλεις πεισθῇ ὅτι τὸ ἐξετασθὲν ὀρυκτὸν εἶναι χαλκούχον.

(*) Ἄνωτος φερόμενον ἐν Γαλλίᾳ.